

Tíðargreinin: eitt íkast til føroyska orðaskiftið

Söialurín hevur tíðargrein í blaðnum týsdag og hósdag. Hevur tú hug at gera títt íkast til føroyska kjakið í 2009? Send eina grein til post@söialurín.fo - Kravið er, at greinin er á leið 6000 tekn og skrivað í essay stíli

Færøerne, Island og EU:

Nordatlantisk drama

Med den nye islandske regerings beslutning om at søge optagelse i EU er der sat en helt ny dagsorden i det nordatlantiske område – også på Færøerne. Efter det økonomiske kollaps og regeringsskiftet i foråret besluttede den islandske regering lynhurtigt at anbefale Islands medlemskab af EU. Regeringen havde brug for at udvise handlekraft at dæmpe den storm af forargelse og modløshed, der prægede de islandske vælgere efter den katastrofale økonomiske nedsmeltning og de skandaløse forhold i den islandske finansverden

Det skete, selv om der nærmest var tale om en total kovending for flere af de politiske partier i Island. Tidligere hårdnakkede EU-modstandere drejede nu helt om og i første omgang ligger der nu et beslutningsforslag i Altingets udenrigskomité, der skal behandle sagen med henblik på endelig vedtagelse inden sommerferien.

Det kan blive en uhyre besværlig proces. For efter den første markerings-start er der nu gået islandsk indenrigspolitik i sagen.

Hertil kommer at islandske politikere har et alt for optimistisk næsten urealistisk syn på, hvad der venter dem, når forhandlingerne med EU skal i gang. Allerede i regeringens beslutningsforslag har man forlangt undtagelser i forhold til EU inden for fiskeri, landbrug og naturressourcer. Når

mandatet skal færdigudformes i Altinget, bliver disse krav formentlig strammet. Og det kan ende med et mandat, der i forhold til EU's lovgivning er fuldstændig urealistisk.

For sandheden er jo, det er Island, der har brug for EU – ikke omvendt. Den europæiske Union befinder sig i øjeblikket på vågeblus. Den nye Lissabon-traktat er endnu ikke godkendt i Irland. Og før det er sket formentlig til efteråret, kommer der ingen ny EU-Kommission og heller igen nye udvidelser. Desuden er en række af de afgørende europæiske lande langt mere optaget af eksempelvis Kroatiens medlemskab end Islands. Så selv om den danske og svenske regering begge har lovet Island at kæmpe for landets ansøgning, vejer det ikke meget, når hævntrøstige kreditorer i London, Haag,

Sofia og andre steder i Europa, hvor krakkede islandske banker har efterladt kunderne uden formuer, kan spolere Reykjavíks planer om at komme hurtigt ind i EU og eurozonen.

Proceduremæssigt vil det være sådan, at den islandske ansøgning sendes til EU's ministerråd. Her varetages forretningerne af formandskabslandet, hvilket betyder, det bliver Sverige, der modtager ansøgningen. Denne sendes til udtalelse i Kommissionen, hvor man ser på de enkelte kapitler i EU-traktaten.

Her vil Island få det let, for landet har med EØS-aftalen gennemført en tilpasning af islandsk lovgivning, der betyder, at man på stort set alle områder har let ved at forene EU's og den islandske lovgivning.

Men problemerne melder sig, når der skal findes en løsning omkring fiskeriet. EU's fælles fiskeripolitik er et absolut hovedtema. Og spørgsmålet til Island bliver derfor, om man er klar til at smække fiskebankerne op og dele med EU for til gengæld at få adgang til euroen. Det andet hovedproblem, der melder sig, er spørgsmålet, om EU overhovedet forhandler med en nation, der har fuld økonomisk selvstændighed. Eller om man reelt taler om et land, der er gået bankerot og dermed ikke har sin økonomiske handlefrihed. Det kan blive

en særdeles ydmygende omgang for Island at skulle gennemgå disse forhandlinger. Og tidsperspektivet er langt. For i modsætning til hvad den tidligere islandske regering lovede vælgerne, kan Island ikke bare smutte uden om og hurtigt blive medlem af eurozonen. Det kræver to års fuld medlemskab af EU, før man får euroen – og på det tidspunkt er vi i forhold til i dag formentlig 10-15 år fremme i tiden. Kan opinionen på Island holde til det?

Det er muligt, at Island kan springe "ventekøen" til optagelse i EU og eksempelvis overhale Makedonien som ansøgerland. Men man skal ikke forvente, at selve optagelsesprocedurerne kan gøres korte eller at ventetiden til euroen kan reduceres. Dertil er der ingen politisk vilje i et usentimentalt EU, der naturligvis er fuldt opmærksom på, at den eneste grund til at Island pludselig er blevet interesseret i fuldt EU-medlemskab, handler om penge – ikke fordi man er særlig optaget af unionens politiske målsætninger.

Hvilken betydning får dette så for Færøerne?

Uanset at forskellige færøske politikere blandt andre udenrigsminister Jørgen Niclasen, der også er formand for Folket flokken, har sagt, at Islands ansøgning om EU-medlemskab

ikke "flytter et komma i vores politik", er dette en fejlvurdering. For selvfølgelig kommer den islandske EU-politik til at ændre på Færøernes perspektiv og den debat, vi må regne, der kommer både blandt færøske politikere og vælgere.

Det er da også værd at notere, at den islandske ansøgning allerede fra starten er blevet meget forskelligt tolket blandt færøske politikere. Mens Niclasen ikke mener, den får større betydning, har lagmand Kaj Leo Johannesen nærmest udtalt det modsatte. Og i Samspartiet kører Edmund Joensen ydermere sin helt egen linje. Socialdemokraterne er med Jóannes Eidesgaard lidt mere forsigtige, men dog fuldt ud opmærksomme på, at dette kan komme til at ændre meget i Nordatlanten.

Interessant er det, at det lige præcis er republikanernes Hogni Høydal, der klarest har opfattet hvilken betydning, EU-skiftet kan få for færøsk politik. Hvor Hogni Høydal og hans parti historisk har været helt afvisende over for færøsk EU-medlemskab og fastholdt, at perspektivet tværtimod burde være et langt stærkere atlantisk samarbejde mellem Færøerne, Island og Norge, der kunne optræde samlet med stærkere gennemslagskraft i forhold til EFTA/EØS og EU, må han nu erkende, at med Islands EU-ansøgning er dette nordatlantiske perspektiv gledet mere i baggrunden. Uanset om Islands ansøgning imødekommes eller ej, må vi forvente, at landet i de kommende år vil være helt opslugt af EU-ambitionen, og at det nordatlantiske fællesprojekt dermed i baggrunden. Det samme gør Hogni Høydals ambition om dette tætte nordatlantiske samarbejde. Og hvor stiller det så Færøerne?

Her og nu forventer vel ingen, at færøske politikere skal træffe hurtige beslutninger. Man må følge udviklingen omkring Islands ansøgning og se, hvordan mellemspillet med EU forløber. Men derudover er de færøske politikere nødt til at gøre op, hvilken situation Færøerne vil blive efterladt i, hvis Island i løbet af de kommende år bliver medlem af EU, og Danmarks integration i EU-samarbejdet blandt andet med den nye Lissabon-traktat forstærkes yderligere. Hvad vil Færøerne stille op med valuta-

TÍÐARGREININ
Af Hans Engell

